

технологічною та адміністративною інфраструктурами, низьким рівнем тінізації економіки. На противагу цьому, країни, що мали найнижчі значення ІЛР, характеризувалися низьким рівнем доходів на душу населення та знаходяться на межі бідності. Таким чином, вирішальну роль у розвитку будь-якої країни є саме рівень доходів населення, доступність домогосподарств до матеріальних та нематеріальних ресурсів, наявність транспортних та адаптивних соціальних, економічних, адміністративних інфраструктур, що є інгібітором майнової нерівності суб'єктів господарювання на шляху до сталого розвитку.

Високий рівень майнової нерівності є каталізатором соціально-політичних коливань, оскільки люди, які відчувають себе маргіналізованими у розрізі доступу до ресурсів, мають низький рівень довіри до органів державної влади, що, як наслідок, підриває здатність урядів забезпечувати ефективне управління та довгострокові стратегії сталого розвитку. Окрім цього, концентрація значної частки багатства у руках невеликої кількості людей є рушієм економічної нестабільності країни. Споживчий попит може знижуватись безпосередньо через низькі доходи більшості населення, що, у свою чергу, уповільнює економічний розвиток і перешкоджає інвестиціям у сталий розвиток.

Відповідно, майнова нерівність є серйозною перешкодою для сталого розвитку, оскільки вона впливає на всі три основні компоненти сталого розвитку: економічний, соціальний та інституційний. Для досягнення цілей сталого розвитку важливо розробляти політики, які спрямовані на зменшення нерівності, забезпечуючи рівні можливості для всіх соціальних верств і більш справедливий розподіл ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Human Development Insights. Human Development Reports. 2023. URL: <https://hdr.undp.org/data-center/country-insights#/ranks> (Access date: 06.09.2024).

УДК 330.101.54

Золковер А.О., д.е.н., професор
Обертинський Б.В., аспірант

Київський національний університет технологій та дизайну

ВИКОРИСТАННЯ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ У ТІНЬОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Тіньова економіка представляє одну з найбільших загроз економічній стабільності держави. Банківські установи часто відіграють ключову роль у функціонуванні тіньової економіки, стаючи інструментом для відмивання доходів, здобутих незаконним шляхом. Це призводить до зниження фінансової стабільності держави, зростання корупції та підриву правової основи фінансових відносин.

Основними механізмами використання банків у тіньовій економіці є операції з офшорними рахунками, кредитні махінації, маніпуляції з цінними паперами, а також використання фіктивних компаній та підставних осіб. Ці інструменти дозволяють банкам брати участь у складних фінансових схемах, що приховують незаконне походження коштів і полегшують їхнє включення у легальну економіку.

Однією з найпоширеніших форм використання банківських установ у тіньовій економіці є відмивання коштів. Цей процес складається з трьох основних етапів: розміщення, дроблення та інтеграція. На етапі розміщення незаконні доходи вводяться у банківську систему через депозити або інші фінансові продукти. Дроблення включає переміщення коштів

між рахунками для ускладнення їхнього відстеження. На етапі інтеграції ці кошти повертаються до офіційної економіки у вигляді інвестицій або придбання активів.

Для цих цілей банки використовують різноманітні механізми, такі як кореспондентські рахунки, що дозволяють переміщувати кошти між різними юрисдикціями. Цей процес ускладнює виявлення незаконних операцій, навіть для банківського персоналу та органів контролю.

Офшорні рахунки є одним із основних інструментів, що використовуються банками у тіньовій економіці. Через відкриття офшорних рахунків на підставних осіб або фіктивні компанії кошти виводяться за межі країни. Ці операції часто маскуються під легальні фінансові угоди, такі як виплата роялті, ліцензійних платежів або консалтингових послуг [1].

Ці операції значно ускладнюють відстеження потоків коштів і сприяють збереженню анонімності незаконних учасників. Офшорні зони з мінімальним фінансовим регулюванням є привабливими для учасників тіньової економіки через їхню здатність приховувати справжніх власників активів.

Кредитні операції також активно використовуються у тіньовій економіці. Наприклад, підставні особи або фіктивні компанії можуть отримувати кредити під заставу активів, придбаних за незаконні кошти. Після отримання кредиту ці кошти легалізуються у вигляді законних банківських операцій [2].

Маніпуляції з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами, такими як деривативи та опціони, також широко використовуються для відмивання коштів. Наприклад, злочинці можуть штучно завищувати вартість акцій фіктивних компаній, а потім продавати ці акції, отримуючи значні прибутки, які на вигляд є законними.

Тіньова економіка значно впливає на стабільність банківської системи, сприяючи зростанню ризиків фінансових махінацій, шахрайства та навіть банкрутства банківських установ. Крім того, через тіньові операції банки підвищують витрати на комплаєнс та моніторинг, що збільшує вартість банківських послуг.

Для запобігання використанню банківських установ у тіньовій економіці важливо впроваджувати жорсткі законодавчі норми, спрямовані на посилення фінансового моніторингу. Банки повинні вчасно повідомляти про підозрілі операції, а міжнародні угоди мають забезпечувати обмін інформацією про фінансові потоки.

Державні та наднаціональні органи, такі як центральні банки та служби фінансової розвідки, відіграють ключову роль у контролі за діяльністю банківських установ та запобіганні тіньовим операціям.

Тіньова економіка суттєво підриває економічну стабільність держави, а банки виступають одним із основних інструментів для легалізації незаконних доходів. Важливо підсилити контроль за банківськими операціями, впроваджувати міжнародні стандарти та розробляти нові інструменти фінансового моніторингу для запобігання незаконним транзакціям.

Список використаних джерел:

1. Охрименко І. Б., Білошапка В. С. Вплив банківського кредитування на економічний розвиток України: реалії та перспективи на тлі війни. Наукові інновації та передові технології. 2022. № 6. С. 405–423. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-6\(8\)-405-423](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-6(8)-405-423).

2. Черкасова С. Регулювання діяльності банків на вітчизняному ринку цінних паперів. Економіка та суспільство. 2023. №(52). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-93>.